

VLOGA IN POMEN GLASILA "VESTNIK" ZA SLOVENSKE IZSELJENCE V ZVEZNI DRŽAVI VIKTORIJI IN AVSTRALIJI¹

ROLE AND IMPORTANCE OF "VESTNIK" MAGAZINE FOR SLOVENE EMIGRANTS IN VICTORIA AND AUSTRALIA

Periodical newspapers, which were published in the languages of ethnical emigrant communities in the 19th and 20th century, represent one of the major indicators of organised cultural and social life of a particular emigrant community in the foreign country. Beside the informative role, ethnical publications also had an important educational function as they served the emigrant community as a reading material in the native language.

The article evaluates the role and importance of Vestnik magazine, which was published by Slovenian Association Melbourne in Victoria, Australia. Vestnik, the third oldest publication in Slovene language in Australia, had soon exceeded its initial mission of an ethnical association newsletter and became a monthly newspaper for the entire Slovene emigrant community in Australia.

In the article author presents a review of editors, editorial boards and correspondents, analyses main topics of reporting and debates the editorial policies towards the former republic of Yugoslavia as they appear in the magazine's four-decade history.

Keywords: Slovene emigrants, Australia, Victoria, Slovenian Club Melbourne, periodical publications, Vestnik magazine, editors and editorial boards, editorial policies towards homeland

V etničnih izseljenskih skupnostih, nastalih v 19. in 20. stoletju, so periodične publikacije, ki izhajajo v njihovem matičnem jeziku, od nekdaj med ključnimi pokazatelji življenja posamezne izseljenske skupnosti, njenega organiziranega delovanja znotraj etničnih društev ter pestrosti različnih kulturnih in družabnih dogodkov. Poleg prevladujoče informativne vloge, ki so jo tourstne publikacije imele za člane skupnosti, je nezanemarljiva tudi njihova izobraževalna funkcija, s katero so člani skupnosti ohranjali bralno kulturo maternega jezika.

V prispevku so predstavljeni zgodovina, vloga in pomen glasila "Vestnik", ki ga je izdajalo Slovensko društvo Melbourne v zvezni državi Viktorija v Avstraliji. Časopis "Vestnik" je tretja najstarejša tiskana periodična publikacija v slovenskem jeziku v Avstraliji, ki je kmalu preseгла okvire društvenega glasila in se usmerila na celotno populacijo slovenskih izseljencev v Avstraliji.

Avtor v delu podaja pregled odgovornih urednikov, uredniških odborov in dopisnikov, analizira vsebinski pregled poročanja in ugotavlja odnos uredniške politike do nekdanje skupne države Jugoslavije, kakor se kaže v štiridesletni zgodovini izhajanja glasila.

Ključne besede: slovenski izseljenci, Avstralija, zvezna država Viktorija, Slovensko društvo Melbourne, periodični tisk, glasilo Vestnik, uredniki in uredniški odbori, odnos do domovine

UVOD

Slovenci imamo več kot stoletje dolgo tradicijo izseljevanja, ki je izseljence vodila po vseh svetovnih kontinentih. Ne glede na različna nova bivalna okolja so se slovenski izseljenci v njih organizirali podobno: povezali so se v etnična društva in sorodne socialne in politične organizacije, opravljali verske obrede v novoustanovljenih župnijah, predvsem pa so od nekdaj izdajali razne časopise in glasila, ki so bili namenjeni obveščanju izseljencev v skupnosti. Prav periodične publikacije so po mnenju raziskovalcev (Klemenčič 1991: 300) med najpomembnejšimi izrazi življenja neke etnične skupnosti, saj morajo biti za izhajanje časopisa izpolnjeni številni pogoji: imenovan mora biti urednik, določeni poročevalci in pisci, organizirana tisk in distribucija. Poleg tega pa je bistvena ciljna publika – izseljenska skupnost, ki mora biti dovolj velika, da je o njej vredno pisati.

Za boljše razumevanje okoliščin, ki so pripeljale do nastanka mesečnika *Vestnik*, je treba pojasniti nekaj dejstev o Slovencih, ki so se naselili na širšem območju Avstralije in Melbourn. Kot ugotavlja Čebulj Sajko (1992: 56), so se prve večje skupine Slovencev začele naseljevati v Avstralijo po koncu druge svetovne vojne, večina omenjenih ljudi pa je takratno državo Jugoslavijo zapustila zaradi nasprotovanja novemu političnemu sistemu. Ti tako imenovani politični begunci¹ so v Avstraliji sprva bivali v posebnih zbirnih taboriščih, imenovanih "lagerji".

Tudi številni Slovenci, ki so se pozneje naselili v avstralski zvezni državi Viktorija, so bili nastanjeni v zbirnem taborišču Bonegilla na meji med Viktorijo in zvezno državo Novi južni Wales. Posebni državni uradi so novim priseljencem pomagali pri iskanju zaposlitve in bivališča. Mestno območje Melbourn je, poleg Sydneyja, kot industrijsko središče države privabilo večji del priseljencev, ki so si z družinami kmalu našli najemniška stanovanja. Z leti se je njihov ekonomski položaj izboljšal, svoje domove pa so si ustvarili pretežno v severnih in zahodnih predmestjih Melbourn (Birska 1994: 139).

Med novimi naseljenci je vladal močan občutek izoliranosti s strani njim novega in tujega okolja; dodatna ovira za postopno asimilacijo in socializacijo z okoljem je bilo tudi nepoznavanje angleškega jezika, kar je posledično vodilo k še intenzivnejšemu medsebojnemu povezovanju Slovencev. Leta 1951 so dobili duhovno oskrbo s strani slovenskih frančiškanskih duhovnikov, na naslednji stopnji pa so se začeli povezovati v organizirana društva. Skoraj hkrati z ustanovitvijo prvih slovenskih društev so se pojavili tudi prvi časopisi v slovenskem jeziku, kot prvi med njimi leta 1952 mesečnik *Misli*, leta 1954 časopis *Slovenska kronika*,

1 Prispavek je nastal v sklopu podiplomskega študija na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za humanistične študije Koper, pri predmetu Slovensko izseljenstvo med preteklostjo in sedanostjo, ki se izvaja pod mentorstvom prof. dr. Matjaža Klemenčiča.

ki ga je izdajalo Slovensko društvo Sydney, ter takoj za tem *Vestnik*, ki ga je izdajalo Slovensko društvo Melbourne (Maver 1999: 263).

Nekateri tovrstni poskusi izdajanja tiskanih publikacij so z leti prerasli začetne težave in bili med novonastajajočo slovensko skupnostjo pozitivno sprejeti. Posamezne publikacije se tako lahko pohvalijo z večdesetletno zgodovino izhajanja, verski mesečnik *Misli* pa izhaja še danes.

KRATEK PREGLED SLOVENSKEGA PERIODIČNEGA TISKA V AVSTRALIJI

Vloga izseljenskega tiska je za aktivno življenje izseljenske skupnosti vitalnega pomena in je med pokazatelji njene zrelosti in razvitosti. Priseljenski časopisi, revije, letni koledarji in zborniki imajo, kot ugotavlja Žitnik (2007: 213), nadvse opazno vlogo v okviru prizadevanj za močnejše kulturno povezovanje priseljske skupnosti. Poleg tega se v publikacijah kaže tudi koherentnost neke izseljenske skupnosti in njena morebitna ideološka polarizacija.

Vse omenjene značilnosti je mogoče opaziti tudi v razvoju slovenskega periodičnega tiska med letoma 1952 in 1990 v Avstraliji, ki je, povzet po Suši (1991: 357–363), predstavljen v Tabeli 1. Iz nje je razvidno, da je v petintridesetletnem obdobju v Avstraliji izhajalo dvaindvajset tiskanih publikacij z različnimi tematikami in usmeritvami. Vzporedno je med letoma 1970 in 1980, ko je slovensko izseljevanje v Avstralijo doseglo svoj vrh, izhajalo 15 publikacij, kar ob predpostavki, da je bila takrat slovenska izseljenska skupnost v Avstraliji najštevilčnejša in je štela okoli 30.000 ljudi,² pomeni približno 2.000 ljudi na eno publikacijo.

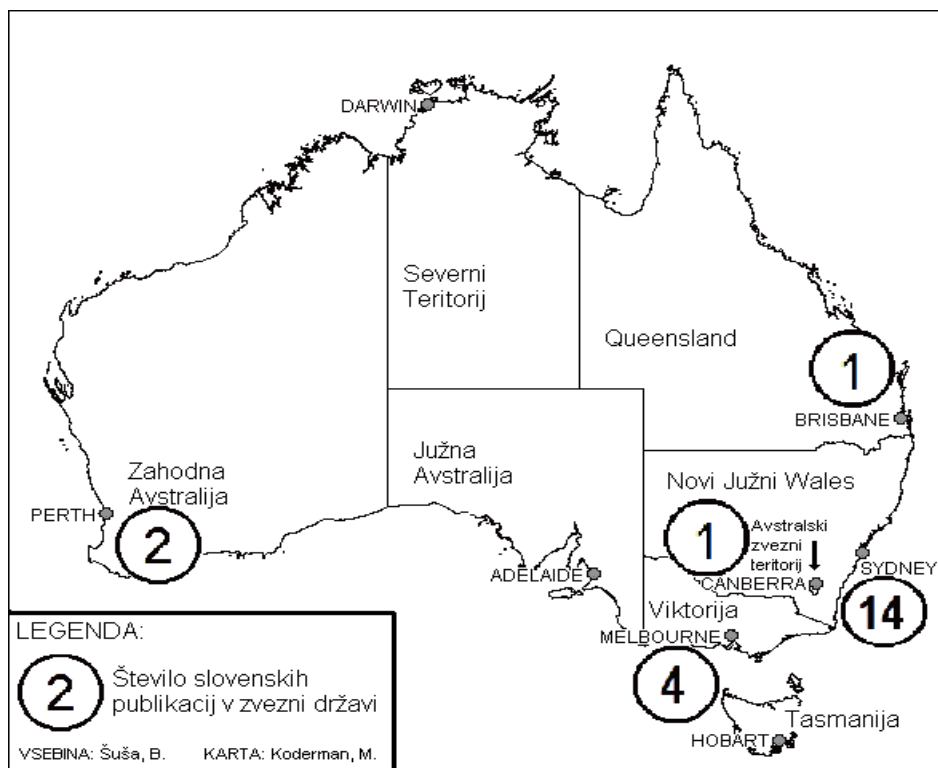
2 Število 30.000 oseb navajata v nekaterih raziskavah Birsa (1994: 56) in Čebulj Sajko (2001: 259–268). Splošno uveljavljena ocena je, da je bilo ob koncu sedemdesetih in na začetku osemdesetih let 20. stoletja, ko je bilo izseljevanje Slovencev v Avstralijo najintenzivnejše, tam naseljenih med 25.000 in 30.000 oseb slovenskega porekla.

Tabela 1: Slovenski periodični tisk v Avstraliji med letoma 1952 in 1990

	Naslov	Leto prvega izida	Kraj izida
1.	<i>Misli / Thoughts</i> Informativni mesečnik za versko in kulturno življenje Slovencev v Avstraliji	1952-	Sydney, Melbourne
2.	<i>Slovenska kronika / Slovenian Independent</i> Newspaper in Australia, glasilo Slovenskega društva Sydney	1954-1970	Sydney
3.	<i>Vestnik / Messenger</i> Neodvisno glasilo Slovencev v Avstraliji, izdaja Slovensko društvo Melbourne	1955-	Melbourne
4.	<i>Slovenski obzornik</i> Revija svobodnih Slovencev	1957-	Sydney
5.	<i>Žar / The Glow</i> Slovene Newspaper in Australia	1958-1960	Sydney
6.	<i>Rafael</i> Glasilo slovenske cerkve	1965-	Sydney
7.	<i>Glas Planike</i> Glasilo Slovenskega društva Planika	1965-	Brisbane
8.	<i>Resnica / Truth</i> Slovenski blagovestni vestnik / Slovene Gospel Herald	1967-1968	Canberra
9.	<i>Slovenska vest</i> Književni magazin za kulturo in družbena vprašanja	1967-1975	Sydney, Dunaj
10.	<i>Slovenske novice / Slovenian-Australian Club News Journal</i> Glasilo Slovensko-avstralskega društva v Canberri (1969-1970 <i>Pavliha</i> , 1970-1973 <i>Triglav</i> , 1987 - <i>Slovenske novice</i>)	1969-	Canberra
11.	<i>Društvene novice SDS / Association News</i> Organ of Slovene Association Sydney, glasilo Slovenskega Društva Sydney	1971-	Sydney
12.	<i>Nedelja</i> Cerkvena oznanila slovenskega verskega središča v Merrylandsu	1971-	Sydney
13.	<i>Triglav</i> Glasilo društva Triglav	1971-	Sydney
14.	<i>Novo doba</i> (1936-1958 <i>Napredak</i> , 1960-1970 <i>JAL</i> , 1970 - <i>Novo doba</i> , od 1972 s slovensko stranjo)	1970-	Sydney
15.	<i>Naše slovo</i> Revija književnega društva Južnih Slovanov	1978	Sydney
16.	<i>Naše novine / Our Newspaper</i> An Australian Independent Weekly Newspaper in Yugoslav Languages (slovenska stran: Kar po domače ...)	1978-1980	Sydney
17.	<i>Avstralski Slovenec</i> Slovensko društvo Sydney	1973-1983	Sydney
18.	<i>Novice / Bulletin</i> Glasilo slovenskega društva Planica Springvale	1980-	Melbourne
19.	<i>Klubske novice / Slovene Klub Newspaper</i> Glasilo Slovenskega kluba v Perthu	1980-	Perth
20.	<i>Naš list</i> Revija Združenja jugoslovanskih piscev v Avstraliji	1982-1983	Melbourne
21.	<i>Svobodni razgovori</i> Glasilo SALUK - Slovensko-avstralski literarno-umetniški krožek	1982-	Sydney
22.	<i>Lojzetov konjiček</i> Glasilo Slovencev, ki iščejo medsebojne stike	1987-	Perth

Iz razpredelnice je mogoče oceniti tudi politično usmerjenost skupnosti, ki se kaže v naslovih publikacij. Štiri publikacije (*Misli, Rafael, Resnica, Nedelja*) so neposredno "katoliško" usmerjene, publikacije *Novo doba, Naše novine, Naš list* in *Naše slovo*, ki so sicer začele izhajati šele v sedemdesetih letih 20. stoletja, pa so izhajale kot skupne revije narodov nekdanje Jugoslavije v Avstraliji in so bile bolj "levičarsko" usmerjene. Prostorska razporejenost uredništev po avstralskih zveznih državah je prikazana na Sliki 1.

Slika 1: Število in prostorska razporeditev uredništev slovenskih publikacij med letoma 1952 in 1990 po avstralskih zveznih državah

Večina revij je skušala vsaj poimensko ohraniti nevtralni status, kljub temu da je bila glavnina pripadnikov slovenske skupnosti nekoliko bolj "desne" oziroma "katoliške" usmeritve.³ V preglednici je tudi veliko društvenih glasil, kakršen je bil

• • •

3 Na sicer nevhvalno in težko opredeljivo vprašanje o politični usmerjenosti glavnine slovenskih izseljencev v Avstraliji lahko odgovorimo s splošno uveljavljeno oceno, da je (bila) večina slovenskih izseljencev v Avstraliji

sprva tudi *Vestnik*, in literarno-umetniške publikacije, ki pričajo tudi o tovrstnem potencialu v skupnosti.

Kljub relativno velikemu številu publikacij v slovenski skupnosti v Avstraliji lahko v ospredje postavimo le dve, ki sta s svojim večdesetletnim izhajanjem najbolj zaznamovali življenje med tamkajšnjimi Slovenci: *Misli* in *Vestnik*. To je ugotovila tudi Birska (1994: 151) in ju označila za dve glavni slovenski publikaciji v Avstraliji, ki se jima je uspelo uveljaviti kljub temu, da nista bila komercialna medija, ki bi stroške nastajanja v celoti pokrivala z oglaševanjem.

GLASILO "VESTNIK" SLOVENSKEGA KLUBA V MELBOURNU – TRETJA TISKANA PUBLIKACIJA V SLOVENSKEM JEZIKU V AVSTRALIJI

Glasilo *Vestnik/Messenger* je začelo izhajati v letu 1955 kot društveno glasilo Slovenskega društva Melbourne. V svoji štiridesetletni zgodovini je kmalu po nastanku preraslo društvene okvire in bilo namenjeno širši slovenski javnosti v Avstraliji. Enkrat mesečno je publikacija izhajala vse do leta 1995, od takrat do danes pa so izšle le še posamezne priložnostne številke.

Nastanek glasila je neposredno povezan z ustanovitvijo prvega slovenskega društva v Avstraliji, natančneje v njeni zvezni državi Viktorija, in sicer Slovenskega društva Melbourne. Že šest mesecev po nastanku, septembra leta 1955, je društvo prvič izdalo društveno glasilo *Vestnik*, in sicer v skromni obliki na štirih tipkanih straneh (Uprava Slovenskega kluba v Melbourne 1955: 1–2). Format prvih publikacij je bil 21 x 29,7 cm (A4) in je ostal nespremenjen do začetka leta 1963. Kmalu po prvih izdajah pa so začeli izpopolnjevati grafično podobo, ki je na naslovnici vključevala stalno glavo s podatki o izdajatelju glasila in menjajoče se grafike, pogosto z domovinsko tematiko (Slika 2).

---

nekoliko bolj "desno" oziroma "katoliško" usmerjena, kar izhaja iz njihovih pričevanj (Božič 2006; Jenko 2006; Kropce 2006), pa tudi iz same zgodovine njihovega priseljevanja. Prve množičnejše skupine slovenskih priseljencev so začele prihajati kmalu po drugi svetovni vojni zaradi nasprotovanja novonastalemu političnemu režimu v takratni Jugoslaviji. Tudi poznejši "ekonomski migranti", ki so sicer navajali premoženjsko stanje kot glavni razlog za odselitev v Avstralijo, so se v večji meri izselili zaradi nasprotovanja tedanjim oblastem. Šele konec šestdesetih in v začetku sedemdesetih let preteklega stoletja, ko je bilo glavno jedro izseljenke skupnosti že dodobra izoblikovano, so se v Avstralijo priselili bolj "levo" usmerjeni slovenski izseljenci, ki so v prvi vrsti želeli izboljšati svoj ekonomski položaj. V tem času so se intenzivneje začeli izseljevati drugi narodi tedanje Jugoslavije (Hrvati, Srbi in Makedonci), kar je mogoče razbrati tudi po pojavu skupnih, večjezičnih "jugoslovanskih" publikacij.

RAZLOGI ZA NASTANEK NOVEGA ČASOPISA

Slovensko društvo Melbourne, takrat imenovano še Slovenski klub v Melbourne, je nastalo decembra 1954, iz, kot pravijo ustanovitelji, "potrebe po vzajemni pomoči in želje obuditi in gojiti slovensko tradicijo v domačem in prijateljskem ozračju" (Uprava Slovenskega kluba v Melbourne 1955: 1). V istem letu se je delovanje društva razširilo na razna področja, povečalo pa se je tudi število ljudi, ki so želeli sodelovati in se udeleževati pri društvenih dejavnostih.

Slika 2: Primer naslovnice Vestnika in glave s podatki o izdajatelju, ki je bila v uporabi od septembra 1957 do julija 1961

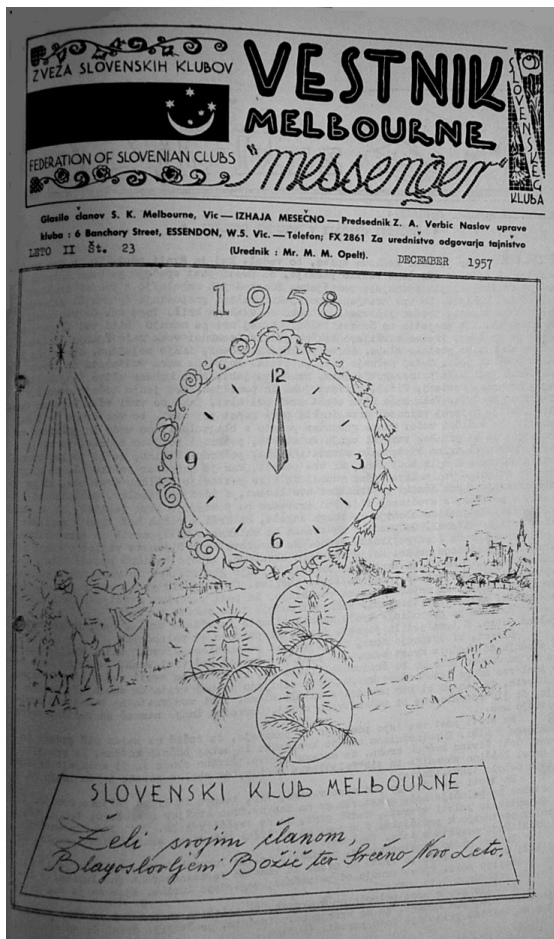

Foto: M. Koderman, 2006

Z namenom, da bi o dejavnostih in možnostih sodelovanja obveščala čim širši krog slovenskih izseljencev, živečih v Melbournu in okolici, se je uprava društva odločila za oblikovanje lastnega glasila. Uredništvo prvega slovenskega časopisa *Misli*, ki je izhajal že od leta 1951, se je namreč takrat nahajalo v več kot 1.000 kilometrov oddaljenem Sydneyju, zato je bila razdalja do uredništva precejšnja in je posredovanje novic za objavo v časopisu zahtevalo veliko časa. Tako objavljene novice, prireditve in dogodki so bili, preden so za njih izvedeli izseljenci, pogosto precej zastareli.

Prav velike razdalje med posameznimi naselji so gotovo med specifičnimi dejavniki, ki so dodobra zaznamovali naselitev večine priseljencev, tako tudi Slovencev v Avstraliji. Ta celina sodi namreč še v današnjem času med najredkeje naseljene; od nekdanje je bila na njej mogoča razpršena naselitev in nastanek obsežnih, široko razprostrtih mest, katerih najbolj izrazita primera sta Sydney in Melbourne. O posledicah precejšnje oddaljenosti znotraj velikih mest priča tudi veliko število slovenskih društev, ki so nastala na območju širšega Melbournu. Ta so znotraj mestnega okoliša kar štiri, dodatno pa na tem območju deluje še slovensko versko središče.

Kljub pogosti zastarelosti društvenih novic v *Mislih* je bila uprava Slovenskega kluba v Melbournu s sodelovanjem in z objavljanjem novic ter dogodkov v mesečniku zadovoljna (Uprava Slovenskega kluba v Melbournu 1955: 1), zato ne moremo razumeti nastanka *Vestnika* kot kljubovanje ali alternativo omenjeni že obstoječi in uveljavljeni slovenski reviji. Osnovanje *Vestnika*, tretjega časopisa v slovenskem jeziku v Avstraliji, gre razumeti kot logičen odgovor na vedno večje število Slovencev v zvezni državi Viktorija, ki so za medsebojno povezovanje na širšem območju Melbournu potrebovali učinkovito in čim bolj ažurno sredstvo obveščanja.

Nadalje lahko ugotovimo, da ustanovitev *Vestnika* ob že obstoječem verskem mesečniku - *Mislih* - ni bil povezan z različnimi ideološkimi percepcijami posameznih skupin med izseljenci, saj sta bila oba časopisa enotne, nekoliko bolj "desne" usmeritve, kakor tudi večina takratnih slovenskih izseljencev v Avstraliji. Pri tem so kot izrazito katoliška revija prednjačile *Misli*, *Vestnik* pa je skušal podajati novice bolj nevtrarno. Ta nevtralni pristop je uprava društva okvirno definirala že v prvi številki, kjer si je zadala nalogo, da časopis ne bi "vsiljeval to ali ono mnenje" ali "hotel s kom tekmovati in mu odvzemati naročnike" (Uprava Slovenskega kluba v Melbournu 1955: 1).

PREGLED UREDNIKOV IN UREDNIŠKIH ODBOROV ČASOPISA

Publikacijo *Vestnik* so skozi vso štiridesetletno zgodovino izhajanja ustvarjali, pisali in urejali člani Slovenskega društva Melbourne z zunanjimi sodelavci, s

poročevalci, z dopisniki, ilustratorji, literati in s publicisti. V začetku so ga tiskali na društvenem stroju v domačih prostorih članov društva, saj še niso imeli skupnega društvenega prostora. Vsi sodelavci so svoje delo opravljali prostovoljno, stroške za papir in tisk pa so skušali pokrivati s prodajo malih oglasov in pozneje z letnimi naročninami. Sprva je *Vestnik* kot brezplačno interno glasilo Slovenskega kluba v Melbournu slovenske izseljence vabil na dogodke, ki jih je organiziralo društvo: plesne zabave, nastope pevskega zbora, izlete po Viktoriji, odrske uprizoritve in druge dogodke (Uredništvo 1955: 3).

Skrb za urejanje in izdajo *Vestnika*, ki je bil tedaj še društveni bilten, je v prvih letih izdajanja prevzel tajnik društva, ki si je kot nekakšen urednik prizadeval, da bi izboljšal tako literarno vsebino kot tudi grafično podobo časopisa, ki je sicer (razen naslovnice) skozi vso zgodovino izhajal v črno-beli tehniki. Tajnika so izvolili člani društva na rednih letnih volitvah, kakor tudi predsedstvo društva in upravni odbor. Z izpopolnjenim izgledom in bogatejšo vsebino se je širil tudi krog bralcev časopisa, tako številčno kot tudi prostorsko. Natančnejši zgodovinski pregled urednikov in uredniških odborov *Vestnika* pa tudi sprememb v naslovu publikacije podajamo v Tabeli 2.

Prve opazne izboljšave v kakovosti vsebine in izgledu publikacije so opazne med urejanjem Karla Kordiča in Jožeta Kapušina, ki sta časopis urejala med letoma 1963 in 1969. Med drugim je v tem obdobju časopis doživel večje spremembe: pričel je izhajati v tiskani obliki, pojavile so se novice iz domovine, povečal pa se je tudi format glasila, ki je bil po novem 29,7 x 42 cm (A3).

Kodriča in Kapušina je nasledil Marjan Peršič, ki je sicer sodeloval pri nastanku Slovenskega društva Melbourne in tudi glasila *Vestnik*, intenzivneje pa se je posvetil urednikovanju publikacije med letoma 1969 in 1988. Časopis je predvsem vsebinsko obogatil in ga tudi s fotografijami poskusil približati širšemu krogu ljudi. Ob izdajanju publikacije so bile konstantno prisotne finančne težave, zato je uredništvo pozivalo bralce k rednemu plačevanju naročnine, podjetja pa k oglaševanju v časopisu, s čimer bi zagotovili redno izhajanje glasila (Suša 1999: 269). Prav urednika Marijana Peršiča je ob tem treba poudariti kot ključno osebo, ki je bila odgovorna tako za nastajanje publikacije kakor tudi za redno financiranje njenega tiska.

Tabela 2: Pregled odgovornih urednikov oziroma uredniških odborov ter poimenovanj časopisa *Vestnik*

Obdobje	Urednik / uredniški odbor	Ime časopisa
1955-1956	Marijan Peršič – vsebinski urednik Zlatko Rome – tehnični urednik	<i>Vestnik Slovenskega kluba v Melbournu</i>
1956-1957	Uredniki in sodelavci Marijan Peršič, Pavle Česnik, Edi Polajnar, Jožica Šajnovič, Zlatko Verbič, pater Bazilij Valentin	<i>Vestnik Slovenskega kluba</i>
1957-1958	Marijan Oppelt – urednik	<i>Vestnik Melbourne "Messenger"</i>
1958-1961	Uredniki in sodelavci Karel Kodrič, Ciril Kovačič, Branko Vodopivec, Marija Rudež, Stane Zupan	<i>Vestnik Melbourne "Messenger"</i>
1961-1963	Jože Kapušin – urednik	<i>Vestnik</i> – Glasilo Slovenskega kluba Melbourne Od leta 1962 <i>Vestnik</i> – Glasilo slovenskega društva Melbourne
1963-1969	Jože Kapušin – glavni urednik Karel Kodrič – pomočnik urednika	<i>Slovenski vestnik</i> – Slovene Messenger Slovene newspaper in Australia Od septembra leta 1963 <i>Slovenski vestnik</i> – Slovene Messenger Yugoslav newspaper in Australia Od januarja leta 1966 <i>Vestnik</i> – Glasilo Slovenskega društva Melbourne
1969-1988	Marijan Peršič – odgovorni urednik Uredniški odbor (od leta 1976): Jana Gajšek, Darko Hribernik, Karel Kodrič, Danica Petrič, Werner Remšnik, Božo Lončar, Helena Golenko, Stanko Penca, Robert Ogrizek, Anita Žele, Karen Peršič, Ljubica Postružin, Darko Postružin, Marta Strle, Stanko Pibernik Dopisniki (od leta 1987): Anica Markič – Slovensko društvo Melbourne, Darko Hribernik – Slovensko društvo Jadran, Maria Kromar – Albouy-Wodonga, Danica Petrič – Novi južni Wales, Jože Judnič – Queensland, Alojz Kossi – Zahodna Avstralija	Od leta 1969 <i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne Od maja leta 1975 <i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo zveze slovenskih društev v Avstraliji Od junija leta 1978 <i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovencev v Avstraliji
1988-1990	Vida Kodre – odgovorna urednica Uredniški odbor: Anica Markič, Peter Mandelj, Vasja Čuk, Jana Lavrič, Milena Brgoč	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovencev v Avstraliji
1990-1991	Uredniški odbor: Draga Gelt, Jana Lavrič, Vinko Marn, Sandra Krnel, Anica Markič, Simon Špacapan	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne
1991-1992	Uredniški odbor: Draga Gelt, Kevin Hervatin, Jana Lavrič, Dušan Lavrič, Sandra Krnel	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne
1992-1993	Uredniški odbor: Sandra Krnel, Kevin Hervatin, Jana Lavrič, Dušan Lavrič, Vinko Marn	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne
1993-1994	Uredniški odbor: Viviene Katsoulotos, Sandra Krnel, Jana Lavrič	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne
1994-1995	Uredniški odbor: Jana Lavrič, Sandra Krnel	<i>Vestnik – Messenger</i> Glasilo Slovenskega društva Melbourne

Vir: Pregled letnikov glasila *Vestnik* med letoma 1955 in 1995, lastna raziskava.

V aprilu leta 1975 je bilo na seji Zveze slovenskih društev v Avstraliji dogovorjeno, da *Vestnik* postane glasilo vseh v zvezo povezanih slovenskih društev v Avstraliji. Poleg tega je bilo odločeno, da društvi v Sydneyju in Canberri prenehata izdajati svoji glasili, njuni uredniki pa so postali souredniki *Vestnika*. Formalno je sicer *Vestnik* še ostal lastnina Slovenskega društva Melbourne, ki ga je finančno in kadrovsko podpiralo, vendar so ga želeli ekonomsko postaviti na lastne noge s pomočjo naročnin, prihodkov od oglasov in drugih prispevkov (Uredništvo 1975: 1). Po tematskih sklopih je časopis ostal enak, urednik pa si je prizadeval za vsebinsko obogatitev z informativnimi prispevki ter s celostno pestrejšo podobo. Upravni odbor društva si je ohranil pravico postavljati in odstavljati uredništvo, vsi člani društva pa so imeli možnost, da v okviru sprejetih določil vplivajo na odločitve odbora (Uredništvo 1977: 2).

Z letom 1976 je publikacija dobila uredniški odbor, katerega sestava se je v nadaljevanju izhajanja časopisa spreminjala, hkrati s tem pa sta se povečevali njegova vsebinska vrednost in raznolikost.

Marijan Peršič je umrl leta 1988, s tem pa se je končalo obdobje, v katerem je *Vestnik* dosegel najširši krog bralcev in vsebinsko pokrival številne tematske sklope. Urednik Peršič je ob 25-letnici izdajanja *Vestnika* zapisal: "Tako je *Vestnik* učakal 25 let in s tem istočasno postal kronika naše društvene in slovenske zgodovine v Melbourneu. Kaj bo prinesla prihodnost, ne vemo, toda zaupamo v zavednost naših ljudi in njih ljubezen do naše tiskane besede in upam, da se bodo, kakor v preteklosti, tudi v bodočnosti našle osebe, ki ga bodo peljale njegovi petdesetletnici nasproti" (Peršič 1980: 3).

Kmalu po Peršičevi smrti, leta 1990, je upravni odbor Slovenskega društva Melbourne sklenil, da časopis ponovno postane društveno glasilo. Odločitev je bila sprejeta zaradi vedno večjih stroškov izdajanja časopisa. Odbor je še ugotovil, da ni uspel privabiti k oblikovanju časopisa dovolj sodelavcev, hkrati pa se je konstantno manjšalo število naročnikov. Poleg namena izdajanja časopisa se je spremenil tudi njegov format (ponovno format A4), letno pa je bilo predvidenih le šest števil.

Po prenehanju rednega izhajanja *Vestnika* aprila leta 1995 so izšle le še posamezne številke decembra 1995 in decembra 1996, zadnja, jubilejna številka pa je izšla novembra 1999 ob 45-letnici Slovenskega društva Melbourne. Kot oblika preproste publikacije je v letu 2006 za potrebe obveščanja članov nastal nekakšen bilten, ki ga je samoiniciativno oblikovala in pripravila dolgoletna članica uredniškega odbora, nekdanja predsednica in tajnica društva, Anica Markič. Nevezana oblika biltena je izšla na nekaj straneh pod imenom *SDM – vesti iz hriba* (Markič 2006).

PROSTORSKA RAZŠIRJENOST POROČANJA IN DOPISNIŠKA MREŽA

V štiridesetih letih izhajanja je *Vestnik* prostorsko pokrival novice in dogodke iz različnih slovenskih naselbin v Avstraliji, Sloveniji, nekdanji Jugoslaviji in iz nekaterih drugih slovenskih skupnosti po svetu, vendar so bile vsebine pretežno usmerjene na slovensko izseljensko skupnost v Melbournu in zvezno državo Viktorijo. Ob tem je treba poudariti že omenjeno dejstvo, da je publikacija nastala kot društveno glasilo in da je bila, kot prikazuje tudi Tabela 2, širši slovenski izseljenski skupnosti poimensko namenjena med letoma 1963 in 1966 ter 1975 in 1990.

V omenjenih obdobjih so se prevladujoče novice prednostno nanašale na dve najštevilčnejši slovenski skupnosti⁴ v zveznih državah Viktorija in Novi južni Wales. V Viktoriji je glavnina novic prihajala iz slovenskih društev in verskega središča v Melbournu, pogosto pa so poročali tudi o aktivnostih društev v mestih Geelong in Alboury-Wodonga. V Novem južnem Walesu je bila pogosto omenjena druga najštevilčnejša slovenska skupnost v Sydneyu, kjer tudi delujejo slovenski društvi in versko središče, in skupnost v mestu Wollongongu, ki leži južno od Sydneyja.

Sicer sta uredništvo in uredniški odbor objavljala novice tudi iz slovenskih naselbin v Brisbanu, v zvezni državi Queensland, Adelaide v zvezni državi Južna Avstralija in Perthu v zvezni državi Zahodna Avstralija.

Sredi osemdesetih let preteklega stoletja sta urednik Marijan Peršič in uredniški odbor imenovala tudi dopisnike, ki so pripravljali novice za posamezna področja. Kot je razvidno tudi iz Tabele 2, so dopisniki tematsko in prostorsko pokrivali naslednja področja: Anica Markič – Slovensko društvo Melbourne, Darko Hribernik – Slovensko društvo Jadran, Maria Kromar – Alboury-Wodonga, Danica Petrič – Novi južni Wales, Jože Judnič – Queensland in Alojz Kossi – Zahodna Avstralija.

Vsebinski pregled poročanja časopisa “Vestnik”

Prve številke *Vestnika* so bile vsebinsko kot tudi oblikovno preproste oblike. Vsebinsko so na štirih tipkanih straneh pokrivalo predvsem društvene dogodke in prireditve, vsebovale pa so tudi nasvete novim priseljencem glede pridobivanja bivalnih in delovnih dokumentov. V začetnih številkah lahko tako

⁴ Po popisu, ki ga je leta 2002 opravil Avstralski statistični urad, je največ oseb slovenskega porekla evidenciranih v zvezni državi Viktorija (5.790 oseb) in Novi južni Wales (4.716 oseb). V primerjavi z ostalimi šestimi avstralskimi zveznimi državami so bili slovenski izseljenci v teh dveh državah številno množičneje naseljeni vsaj že od sredine petdesetih let 20. stoletja (Koderman 2007: 35–39).

sledimo pestremu dogajanju v mladi izseljenski skupnosti v Melbournu in okolici: miklavževanju v St. Albansu,⁵ plesnim zabavam v organizaciji društva v Melbournu in pozneje Geelongu,⁶ pustovanju, jurjevanju, nastopom društvenega pevskega zbora in podobnim prireditvam.

Poleg prireditev so prve številke publikacije širšo slovensko skupnost obveščale o društvenih sejah, občnih zborih, skupščinah in zborovanjih naseljencev v Viktoriji. Slovensko društvo Melbourne, takrat imenovano še Slovenski klub v Melbournu, je preko glasila tudi pozivalo slovenske izseljence k pomoči pri gradnji prvega slovenskega doma v Viktoriji (Načelnik odseka za Slovenski dom 1957: 1). Pri tem je poudarjalo tako prostovoljno pomoč posameznikov pri gradnji in delu objekta, sponzorska sredstva podjetij v gradbenem materialu in storitvah kakor tudi finančne prispevke in donacije.

V prvih letih izhajanja *Vestnika* je uredništvo redno pozivalo pripadnike slovenske skupnosti k intenzivnejši vključitvi v društvo, sodelovanju pri njegovih aktivnostih in naročanju glasil *Vestnik* in *Misli*. Uredništvo je tudi v poznejših obdobjih, ko je bila publikacija že vsebinsko in oblikovno precej bolj dovršena, enkrat letno pošiljalo brezplačne izvode časopisa na vse naslove nekdanjih naročnikov ter sedeže podjetij slovenskih izseljencev in drugih organizacij, z namenom razširitve članstva društva in naročnikov časopisa.

Mesečnik je svoj oglasni prostor že od vsega začetka namenjal tudi vsem, ki so bili zainteresirani za objavo oglasov. Prav oglaševanje in trženje prostora na straneh publikacije je imelo poleg donacij in letnih naročnin, ki jih je uredništvo uvedlo šele po vsebinski preureditvi časopisa, glavno vlogo pri zbiranju sredstev za njegov tisk. Tiskanje časopisa je v prvih letih potekalo na ciklostilni napravi v prostorih nekaterih članov društva, nato v novih skupnih društvenih prostorih, šele pozneje je publikacija začela nastajati v tiskarni.

Po letu 1961 sta se z urednikovanjem Jožeta Kapušina (1961–1969) postopoma izboljšali grafična podoba in vsebinska sestava *Vestnika*, k čemur je prispeval tudi namenski tiskovni sklad. Urednik se je zavezal, da bo "novi list objektivno obveščal o dogodkih doma in med Slovenci po svetu, posebno v Melbournu in celi Avstraliji" (Uredništvo 1962a: 1). Najbolj očitna sta spremenjena naslovnica ter dvig vsebinskega merila v publikaciji, kjer so se pojavili tematski sklopi novic "kulturne" in "športne" novice. V njih objavljeni prispevki so bili povzetki novic iz drugih časopisov, na primer *Katoliškega glasu Gorice* in *Svobodne Slovenije* iz

5 St. Albans je predmestno naselje Melbourne in leži severozahodno od mestnega središča.

6 Geelong je drugo največje mesto v Zvezni državi Viktorija in leži 75 kilometrov jugozahodno od Melbourne. V Geelongu deluje slovenska izseljenska skupnost, ki je že od leta 1955 organizirana v Avstralsko slovenskem kulturnem in športnem društvu Ivan Cankar.

Argentine. Objavljene novice so zajemale tako dogodke v Avstraliji, Sloveniji in drugod po svetu. V publikaciji so se začele pojavljati tudi prve fotografije (Slika 3).

Preurejeni *Vestnik* je ohranil poročanje o društvenih prireditvah in dogodkih, pa tudi različne pozive, ki so se nanašali bodisi na raznovrstne oblike pomoči pri gradnji društvene infrastrukture bodisi na zbiranje finančnih sredstev ob katastrofalnih dogodkih na območju nekdanje Jugoslavije. Prvi tovrsten dogodek, pri katerem se je društvo pridružilo drugim organizacijam in društvom pri zbiranju pomoči, je bil leta 1963 potres v Skopju v Makedoniji. Podobne zbiralne akcije, v katerih so sodelovala vsa slovenska društva v Avstraliji, zasledimo tudi ob potresih v Bosni leta 1969 in Črni Gori leta 1979, v največji meri pa leta 1976 ob potresu v Posočju (Uredništvo 1976: 1–3).

Po letu 1969, ko je mesto odgovornega urednika prevzel Marijan Peršič, se je okrepilo poročanje o dogodkih v Sloveniji in Avstraliji. V tem obdobju je namreč število slovenskih izseljencev v Avstraliji doseglo največji obseg; začelo je delovati več slovenskih društev v Viktoriji in drugih zveznih državah, zato je časopis vključeval več novic drugih društev in se začel usmerjati na celotno populacijo slovenskih izseljencev v Avstraliji. S tem namenom se je razvil tudi uredniški odbor časopisa, katerega zasedba se je sicer pogosto menjala, a hkrati zagotavljala raznolikost vsebine in prostorsko zastopanost vseh pripadnikov izseljenske skupnosti.

Slika 3: Primer naslovnice *Vestnika* s fotografijami in glave s podatki o izdajatelju, ki je bila v uporabi od oktobra 1980 do julija 1990

Vestnik

»MESSENGER« GLASILO SLOVENCEV V AUSTRALIJI
"MESSENGER" - Voice of Slovenians in Australia

LETNIK XXX, šte. 2 FEBRUARY 1985

400 LET OD NAŠE PRVE BIBLIJE

Slovenians were among the first twelve nations to have the Bible printed in their own language.

This Bible — the New and the Old Testament — was translated into slovenian language by protestant preacher Jurij DALMATIN and published in book form in 1584.

On the photo: First page of the Dalmatin's Bible.

NOV MINISTER ZA 'ETNIKE' V CANBERRI

Po volitvah za federalni parlament v lanskem decembru so se zamenjali tudi ministrski položaji. Minister za Imigracijo in Etnične zadeve je postal Mr. Cris Hurford, bivši Minister for Housing.

Prav tako je opozicija imenovala Phillip-a Ruddock kot svojega predstavnika, ki se bo bavil z imigracijo in etničnimi zadevami.

Oba ta gospoda sta že imela neformalne sestanke z zastopniki etničnega tiska in drugimi predstavniki multikulturalnih organizacij.

G. Hurford je v svojem nagovoru dne 22. januarja v Maitland centru zastopnikom etničnega tiska dejal, da bo gledal na to, da se bodo sredstva pomoči delila pravično tako, da bodo najbolj potrebni dobili največ. Prav tako je izrazil mnenje, naj bi naseljenke etnične skupine živele tukaj v prijateljstvu in naj bi se vsnšale v Avstraljo medsebojne razprtije in probleme iz starih krajev.

Postavil se je ostro proti vsaki diskriminaciji in dejal, da bo trajalo kakih 6 mesecev, dokler se bo v svojem partifolju lahko opredelil za nove odločitve.

Novo luč na concept multikulturalizma Avstralije je minister podal ko je rekel, da sicer podpira multikulturalizem, da pa je mnenja, da se v Avstraliji med staro in novonaseljenici razvija nova kultura,

Minister Hon. Cris Hurford M.P.

za katero je njemu bolj prikladen naslov "pluralistična".

Prosil je vse navzoče naj sponože svojim skupnostim, da je njegova želja ineti čim boljše komunikacije z njimi. Zaprotil bo tudi svoje kolege, senatore in poslance, da mu bodo pomagali v tem prizadevanju in mu sporočali probleme etničnega značaja.

Nov prevod Biblije

Slovinci smo bili med redkimi 12 narodov, ki so imeli prevod svetega pisma na svojem jeziku že pred 400 leti. To je bilo takorvna Dalmatinova Biblija.

Ob proslavljanju 400 letnice pa je bil v Ljubljani nov prevod Svetega pisma nove zaveze, ki je bil tekom par dni že razprodan.

Ta najnovejši prevod je neporeden iz izvirkov napisanih na grškem in hebrejskem jeziku. Pred tem se je največ uporabjal prevod iz izvirnika, katerega so pred 60 leti pripravili filologi in teologi Francisek Jeršek, Gregorij Pečjak in Andrej Snoj. Ta prevod je bil večkrat potem ponatisen in popraviljen, zadnjikrat leta 1974.

Ker se slovenščina, tako kakor tudi ostali jeziki neprestano razvijata je potrebno, da se knjiga, kot je sveto pismo, vsake toliko časa postavi v uporabljan jezik, katerega izrazi so pač najbolj prikladni.

Zato je bil tudi potreben nov sololalen prevod na slovenščino. Sledil bo tudi prevod stare zaveze.

Prvo slovensko sveto pismo "Dalmati-

nova Biblija" natisnjeno pod naslovom "Biblia, tv ie, vse sve, tv pismv, stariga in noviga testamenta" je zagledalo dan 1584. Bilo je delo Jurija Dalmatina, ki se je rodil okoli leta 1547 v Krakem.

Juni se je najprej solil v domačem kraju v Bohorovcih soli, nato pa je dokončal latinsko solo na Wurterberskem v Nemčiji. Po priporočila Primoža Trubarja je bil sprejet na univerzo v Tiffernum. Ker je bil revidni staršev ga je gnotno podpiral Trubar ter ga uvajal v slovensko delo.

Dalmatin je začel prevajati sveto pismo in s slovenskim prevodom začetka svetega pisma podrl svojo prinoj za službovanje v domovini.

Leta 1572 je prišel za protestantskega pridigarja v Ljubljano. Umrl je leta 1589 v Ljubljani.

Prevod Biblije je bilo največje literarno delo, katerega je dokončal leta 1578. Ustanovitev tiskarne Janža Mandelca v Ljubljani, prve v Sloveniji, je olajšalo natiske te velike lepe knjige, okrašene z lesorezi, čeprav so zaradi ovir s strani oblasti Kinč potem natisaki v Wittenbergu.

Svečanost v Geelongu

V domu Slovenske Zveze "Ivan Cankar" v Geelongu so v nedeljo 24. februarja z lepo svečanostjo odkrili spomenik Ivana Cankarju.

V dvorani se je ob 5. uri popoldne bralo kar lepo stvelio ljudi ko je predsednik g. Jozef Ramuta v nagovoru najprej podpredvil častne goste med katerimi so bili tudi g. Luka Novak, generalni konzul PRI s soprogom, g. Mate Kuvacič, vicekonzul s soprogom ter predsedniki slovenskih društev S.D.M., Jadrana, in pa zastopnik predsednišča Planice ter predstavniki Slovenske radio ure ter Vestnika. Nato je orisal življenje Ivana Cankarja ter končno povabil nekdanjega predsednika g. Ivana Boleta, da bi odkril zavoso pred spomenikom, ki stoji na lepem vzvišnem podstavku na levi strani odra.

Po nagovoru g. Luke Novaka ter so sledili, pomešani s kulturnim nastopom govori zastopnikov naših društev, Radia in Vestnika.

Posebno zadovoljiv vtis je napravila folklorna skupina, v kateri je kakih 10 parov izvajalo slovenske narodne plesove.

Ga. Stefica Matkovič, ki je bila odgovorna za folklorno grupo je gotovo vložila mnogo truda in to, da je njen nastop tako uspel.

Ob koncu formalnosti je sledila večerja s prosto zabavo.

Doprani kip, delo kiparja Zdenka Kalina, je darilo SIM, prevoz pa je posredoval konzularni urad.

KINČ NEBEŠKI — Blejski jezero z otočniki, je skupaj s ostalimi kraji Slovenije mogoče prenašati muhavosti vremena letošnje zime. Najprej dolgo nič snega, potem pa zopet velik mraz in sneg, pa zopet odjuga in spet mraz.

Toda nič ne more zmanjšati privlačnosti tega biserja pokrajine pod Triglavom. Naj bo poletje, jesen, spomlad ali zima, na Bledu je vedno živahno.

Ko je sonce prijeto ogrevalo so se mnogi izletniki podali kar peš na Blejski otok, saj karakteristični blejski čolni so spali zimsko spanje v objemu debele ledene ploščice.

V *Vestniku*, v tem obdobju podnaslovljenem kot Glasilo Slovencev v Avstraliji, se je razširila tudi zastopanost novic iz Slovenije, ki jih je uredniški odbor povzemal iz raznih slovenskih časopisnih medijev, ob njih pa pogosto objavljaj še lastni komentar in stališče. Največkrat povzeti članki in fotografije so prihajali iz časopisa *Delo* in celjskega *Novega tednika*, svetovne novice pa so povzemali po *The Herald Tribune*.

LITERARNA VLOGA ČASOPISA "VESTNIK"

Glasilo *Vestnik* je imelo tudi nezanemarljivo vlogo kot medij za objavo literarnih prispevkov slovenskih izseljencev v Avstraliji. V slovenski izseljenski skupnosti je bilo namreč precej literarnih ustvarjalcev, ki so svoja dela le s težavo lahko objavili kot samostojne publikacije.

Konec petdesetih let so tako v časopisu začeli objavljati kratke pripovedi. Pri tem je prevladovala ljubezensko-domovinska tematika, v nasprotju z mesečnikom *Misli*, kjer je med podobnimi pripovedmi prevladoval moralno-vzgojni nauk (Suša 1999: 269). Med raznovrstnimi ustvarjalci proze in lirike, ki so objavljali tudi v *Vestniku*, je treba poudariti naslednje avtorje: Berta Pribaca, Pavlo Gruden, Petra Košaka, Jožeta Žoharja in Ivana Kobala.

UREDNIŠKA POLITIKA ČASOPISA "VESTNIK" V ODNOSU DO DOMOVINE

Kljub zavezi, ki jo je uredništvo zapisalo v prvi številki, da si bo glasilo prizadevalo nevtravno podajati informacije, je opazno dejstvo, da je bila uredniška politika do tedanje domovine Jugoslavije in njenih oblasti vsaj v prvih letih precej odklonilna. To je razvidno predvsem iz nekaterih besedil in komentarjev, ki jih je v glasilu objavilo uredništvo.

Ob ustanovitvi Jugoslovanskega kulturnega društva v Melbournu leta 1957 je tako uredništvo zapisalo: "Bratska ljubezen med narodi Jugoslavije je bila umetno ustvarjena, zapori so se napolnili, na vseh vratih v sodobni svet pa je postavljen kričeč napis: Nova Jugoslavija" (Uredništvo 1957: 6). Ustanavljajoče Jugoslovansko kulturno društvo v Melbournu je takratni urednik Marijan Oppelt v nadaljevanju označil kot "umetno stvaritev" in dodal, da ima vsak narod svojo kulturo in svoj jezik ter da je ustanavljanje tovrstnega društva nesmisel. Predlagal je ustanovitev posameznih podobnih hrvaških, srbskih in makedonskih društev. Ob tem je omenil še, da želijo posamezniki ali skupine pokazati svoje sposobnosti le pod svojim narodnim imenom (Uredništvo 1957: 6).

Pozneje, septembra 1963, se je s spremembo urednika odnos od nekdanje domovine nekoliko spremenil, kar je razvidno tudi iz spremenjenega podnaslova

publikacije: *Slovenski vestnik* – *Slovene Messenger*, Yugoslav newspaper in Australia. Takratni novi urednik Jože Kapušin je tudi sam razločeval dve generaciji slovenskih izseljencev, ki imata različne poglede na Jugoslavijo; tako loči "medvojno" in "povojno" generacijo. "Povojna", mlajša, naj bi bila Jugoslaviji naklonjena, "starejša", medvojna, pa naj bi imela do nje odklonilen odnos, ob tem pa še ugotavlja, da so pri obeh številne izjeme (Uredništvo 1962b: 3). Kljub imenovanju Jugoslavije v samem imenu publikacije so komentarji uredništva ostali kritični do jugoslovanskih oblasti, *Vestniku* pa so kmalu ponovno spremenili ime nazaj v Glasilo Slovenskega društva Melbourne.

Med urednikovanjem odgovornega urednika z najdaljšim mandatom, Marijana Peršiča, so sicer v glasilu začeli nekoliko bolj pogosto objavljati novice, ki so zadevale tudi geografsko območje nekdanje skupne države, med njimi izstopajo humanitarne akcije ob potresih; vendar je odnos do tedanjih jugoslovanskih oblasti ostal nespremenjen.

Odnosi uredništva in dopisnikov do političnih oblasti v nekdanji Jugoslaviji so se močno zaostri ob koncu osemdesetih let, ko se je v Sloveniji začel proces demokratizacije in so se pojavile težnje po neodvisni državi. Člani Slovenskega društva Melbourne in uredniški odbor *Vestnika*, ki se je leta 1990 zaradi težav pri vzdrževanju in tiskanju publikacije ponovno preimenoval v glasilo društva, so v tem obdobju podprli prizadevanja politikov tako imenovane "slovenske pomladi" za samostojno državo in obljubili podporo avstralsko-slovenske izseljenske skupnosti (Klemenčič 2005: 239–268).

Podpora neodvisni Sloveniji je bila sicer večinska, vendar ne popolna. V manjšem delu izseljenske skupnosti je bila opazna nekakšna zadržanost, kar je bilo mogoče razbrati tudi iz poročanja *Vestnika*. Omenjeno trditev lahko utemeljimo z dejstvom, da je uredništvo *Vestnika* sicer pozdravilo razglasitev neodvisne države Slovenije 26. junija leta 1991 z nagovorom in s čestitko predsednika društva (Penca 1991: 1–3), a so veliko društveno slavnostno praznovanje razglasitve neodvisnosti Republike Slovenije priredili šele ob uradnem priznanju avstralske vlade 15. januarja 1992. Avstralija je sicer priznala Slovenijo kot neodvisno suvereno državo kot prva neevropska država, za kar pa je imela precej zaslug prav slovenska izseljenska skupnost, ki je s svojim delovanjem opozarjala na dolgoletna prizadevanja za lastno državo.

SKLEPNE UGOTOVITVE

Glasilo *Vestnik*, ki je bilo sprva predvideno za informiranje članov Slovenskega društva Melbourne, je kmalu pridobilo ugled in se razširilo na območje zvezne države Viktorije in pozneje na celotno Avstralijo. Prvotni namen obveščanja članov o aktivnostih in dogodkih društva se je postopoma razširil in pridobil širšo

informativno funkcijo, v sklopu katere je slovenske izseljence obveščal o lokalnih in regijskih dogodkih, pa tudi o dogodkih v Avstraliji, Sloveniji in po svetu. Časopis se je tako pridružil že uveljavljeni mesečni publikaciji *Misli* in postal nekakšen medsebojni povezovalac celotne izseljenske skupnosti v Avstraliji.

Poleg informativne lahko *Vestniku* pripišemo tudi izobraževalno funkcijo, ki jo je publikacija opravljala za izseljence kot tiskana revija v domačem jeziku. Z njo je skupnost namreč lahko ohranjala bralno kulturo maternega jezika; ta vloga pa je postala še toliko pomembnejša za mlajše generacije, ki so odraščale in postale vedno bolj socializirane v "novem", avstralskem bivalnem okolju. Treba je poudariti, da je časopis začel izhajati sredi petdesetih let dvajsetega stoletja, torej v obdobju, ko je posredovanje informacij terjalo znatno več tehnične opreme in časa kot denimo v današnjem času elektronskih medijev. *Vestnik*, ki je s svojo pestro vsebino pokrival različna področja in tematike, med njimi tudi literarno, je pomembno prispeval k bralni pismenosti mladih ter ohranitvi aktivnega znanja slovenskega jezika starejših izseljencev. V celotnem obdobju izhajanja je bila slovenščina glavni jezik komunikacije uredništva z bralci; le manjši del člankov, ki so bili navadno namenjeni mlajši generaciji, je bil objavljen v angleškem jeziku.

Dolgoletni urednik Marijan Peršič, ki je najbolj zaslužen za uspešno uveljavitev glasila in njegovo vsebinsko sestavo, je po dvajsetih letih izhajanja vrednost *Vestnika* sam ocenil z naslednjimi besedami: "Vrednost *Vestnika* se kaže v tem, da je vztrajal kljub vsem težavam in finančnih stiskam ..." in da je "... v tem svojem vztrajanju vedno stremel, da ostane objektivno in patriotično navdahnjeno glasilo Slovenskega društva v Melbournu, neodvisno od tega ali onega ideološkega gledanja" (Peršič 1975: 2).

Izredna vrednost publikacije *Vestnik* se kaže tudi v dejstvu, da je glasilo bogat vir za raziskovanje in črpanje informacij o povojni naselitvi slovenskih izseljencev v Viktoriji, razvoju prvega slovenskega etničnega društva na tem kontinentu – Slovenskega društva Melbourne – ter drugih zgodovinskih pričevanjih, pomembnih za preučevanje izseljenske skupnosti v Avstraliji.

VIRI IN LITERATURA:

- Birsa, Irena (1994) *Slovenians in Australia*. Melbourne: Graduate School of Education, La Trobe University.
- Božič, pater Ciril, A. (2006) Intervju z duhovnikom Slovenskega verskega in kulturnega središča svetih bratov Cirila in Metoda v Melbournu. Arhiv avtorja, 2. 12. 2006.
- Čebulj Sajko, Breda (1992) *Med srečo in svobodo: avstralski Slovenci o sebi*. Ljubljana, Samozaložba.
- Čebulj Sajko, Breda (2001) *Razpotja izseljencev: razdvojena identiteta avstralskih Slovencev*. Ljubljana, ZRC SAZU.
- Jenko, pater Valerijan (2006) Intervju z duhovnikom Slovenskega verskega in kulturnega središča svetega Rafaela v Sydneyu. Arhiv avtorja, 21. 8. 2006.
- Klemenčič, Matjaž (1991) "Slovenski izseljenski tisk / Slovenian emigrant newspapers." *Humanistika / Humanities, znanstvena revija* 2(3): 299–311.
- Klemenčič, Matjaž, ur. (2005) Delovanje slovenskih izseljencev v Avstraliji za neodvisno Slovenijo. V Matjaž Klemenčič, Janez Stergar, Samo Kristen, Katalin Munda Hirnök in Milica Trebše-Štolfa *Viri o demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije (Del 4, Slovenci v zamejstvu in po svetu ter mednarodno priznanje Slovenije)* (Viri; 20). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 239–268.
- Koderman, Miha (2007) *Slovenski izseljenci v Viktoriji*. Koper: Fakulteta za humanistične študije Koper.
- Krope, Peter (2006) Intervju s predsednikom in dolgoletnim sodelavcem Slovensko-avstralskega kluba Panthers Triglav, Sydney. Arhiv avtorja, 17. 12. 2006.
- Markič, Anica (2006) Intervju z nekdanjo predsednico in dolgoletno sodelavko Slovenskega društva Melbourne. Arhiv avtorja, 23. 11. 2006.
- Maver, Igor (1999) Slovenci v Avstraliji. V Janja Žitnik (ur.) *Slovenska izseljenska književnost 1. Evropa, Azija, Avstralija*. Ljubljana: ZRC SAZU in Rokus, 261–265.
- Načelnik odseka za Slovenski dom (1957) "Bliža se otvoritev akcije za 'Slovenski dom.'" *Vestnik* 21(2) (oktober): 1.
- Penca, Stan (1991) "Čutimo s teboj, samostojna Slovenija - 25. 6. 1991 - A message from the president." *Vestnik* 3(36) (maj, junij, julij): 1–3.
- Peršič, Marijan (1975) "20 let 'Vestnika'." *Vestnik* 7(20) (september): 2.

- Peršič, Marijan (1980) "Ob 25-letnici." *Vestnik* 10(25) (oktober): 3.
- Šušar, Barbara (1991) "Tisk slovenskih književnikov v Avstraliji / Slovene literary works in the Australian Press." *Humanistika / Humanities, znanstvena revija* 2(3): 357-363.
- Šušar, Barbara (1999) Literarno ustvarjanje Slovencev v Avstraliji v slovenskem jeziku. V Janja Žitnik (ur.) *Slovenska izseljenska književnost 1. Evropa, Azija, Avstralija*. Ljubljana: ZRC SAZU in Rokus, 267-303.
- Uprava Slovenskega kluba v Melbournu (1955) "Rojakinje, rojaki!" *Vestnik* 1(1) (september): 1-2.
- Uredništvo (1955) "Obvestila." *Vestnik* 3(1) (november): 3.
- Uredništvo (1957) "Jugoslovansko kulturno društvo." *Vestnik* 21(2) (oktober): 6.
- Uredništvo (1962a) "Z novim letom, nov časopis?" *Vestnik* 8(7) (avgust): 1.
- Uredništvo (1962b) "Odnos do Jugoslavije in jugoslovanstva." *Vestnik* 8(7) (avgust): 3.
- Uredništvo (1975) "Novi Vestnik." *Vestnik* 3(20) (maj): 1.
- Uredništvo (1976) "Pomagajmo bratom v nesreči - naša slovenska društva vas prosijo." *Vestnik* 5-6(21) (maj-junij): 1-3.
- Uredništvo (1977) "Čigav je 'Vestnik?'" *Vestnik* 11(22) (november): 2.
- Žitnik, Janja (2007) "Izseljenska književnost in časopisje: zgovorne statistike." *Dve domovini, razprave o izseljenstvu / Two homelands, migration studies* 25: 209-228.